

Bruselj, 11.5.2022
COM(2022) 212 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Digitalno desetletje za otroke in mlade:
nova evropska strategija za boljši internet za otroke (BIK+)**

1. Uvod

Leta 2012 je bila sprejeta prva evropska strategija za boljši internet za otroke (BIK). Posodobljena strategija za boljši internet za otroke (BIK+), predstavljena v tem sporočilu, bo zagotovila, da bodo otroci v novem digitalnem desetletju na spletu zaščiteni, spoštovani in opolnomočeni.

Spoštovanje človekovih pravic, vključno z otrokovimi, je del vrednot, na katerih temelji Evropska unija¹. Treba jih je enako spoštovati na spletu in zunaj njega². V digitalnem desetletju si vsak otrok v Evropi zasluži, da se lahko uspešno udeleži v varnem in spodbudnem digitalnem okolju ter je del globalnega digitalnega prehoda.

Otroci, ki ustvarjajo, se igrajo in komunicirajo na spletu, so vse mlajši ter uporabljajo digitalne tehnologije za izobraževanje, zabavo, socialne stike in udeležbo v družbi. Pri tem pogosto naletijo na digitalne vsebine in storitve, ki niso bile zasnovane z mislijo na otroke.

Otroci in mladi³ niso enotna, homogena skupina, saj se razlikujejo po starosti, spolu, razvijajočih se sposobnostih ter socialnem in ekonomskem ozadju. Otroci v ranljivem položaju, kot so invalidni otroci, otroci z manjšinskim rasnim ali etničnim ozadjem, otroci begunci, otroci v skrbništvu, otroci LGBTQI+ ter otroci iz socialno-ekonomsko prikrajšanih okolij se lahko v digitalnem okolju srečujejo z dodatnimi izzivi.

Pandemija COVID-19 je poudarila prednosti digitalne tehnologije, pa tudi ključno potrebo po enakem dostopu do tehnologije (naprav in omrežja), digitalnih spretnosti in znanj ter kompetenc, vključno z medijsko pismenostjo, za vse otroke⁴. Otroci, ki nimajo dostopa do interneta, so izključeni iz virov, ki jim lahko pomagajo pri učenju in razvoju. Zaradi neenakosti se lahko povečajo tveganja za slabše učne rezultate, duševno zdravje in dolgoročne obete⁵.

Komisija je ob upoštevanju tega ter za obravnavanje tveganj in škodljivih posledic vse bolj digitalizirane družbe, tudi za otroke, decembra 2020 predlagala ambiciozno reformo obstoječega pravilnika, katere cilj je ustvariti varnejši digitalni prostor, v katerem bodo zaščitene temeljne pravice vseh uporabnikov digitalnih storitev. Nedavni politični dogovor o aktu o digitalnih storitvah kaže, da je zaščita mladoletnikov eden od temeljev novih pravil, ki podjetja zavezuje, da interese otrok postavijo v ospredje svojih premislekov⁶.

---

¹ Pogodba o Evropski uniji, člen 2, in [Listina EU o temeljnih pravicah, zlasti člen 24](#).

² [Splošna pripomba ZN št. 25](#) h Konvenciji ZN o otrokovih pravicah (katere pogodbenice so vse države članice EU) izrecno obravnava otrokove pravice v digitalnem okolju.

³ Mlajši od 18 let, v skladu s [Konvencijo ZN o otrokovih pravicah](#). V okviru strategije BIK+ se izraz „mladi“ prav tako nanaša na otroke, mlajše od 18 let. V zakonodaji se uporablja izraz „mladoletniki“.

⁴ JRC, [How children \(10-18\) experienced online risks during the Covid-19 lockdown \(Kako so otroci \(10–18 let\) doživljali spletna tveganja med omejitvijo gibanja zaradi COVID-19\)](#).

JRC, [Emergency remote schooling during COVID-19 \(Izredno šolanje na daljavo med pandemijo COVID-19\)](#).

⁵ JRC, [How families handled emergency remote schooling during the time of Covid lockdown in spring 2020 \(Kako so se družine spopadle z izrednim šolanjem na daljavo v času omejitve gibanja zaradi COVID-19 spomladi 2020\)](#).

T20-Italija, [Digital learning for every child: closing the gaps for an inclusive and prosperous future \(Digitalno učenje za vsakega otroka: odpravljanje vrzeli za vključujočo in uspešno prihodnost\)](#).

⁶ Sveženj akta o digitalnih storitvah; [akt o digitalnih storitvah: Komisija izraža zadovoljstvo s političnim dogovorom](#).

Poleg tega je Komisija v okviru svoje vizije za digitalno preobrazbo Evrope do leta 2030⁷ predlagala evropsko deklaracijo o digitalnih pravicah in načelih za digitalno desetletje⁸, ki izraža vrednote EU, kot sta zaščita in opolnomočenje otrok.

Evropska strategija za boljši internet za otroke (v nadaljnjem besedilu: strategija BIK)⁹ iz leta 2012 je postala referenca v svetovnem merilu, ki usmerja in oblikuje nacionalne politike v EU. Elemente strategije BIK so vključile vse države članice. Komisija je marca 2021 sprejela prvo celovito strategijo EU o otrokovih pravicah, v kateri je napovedala posodobitev strategije BIK¹⁰.

Posodobljena strategija BIK+ je digitalni del strategije o otrokovih pravicah in izraža nedavno predlagano digitalno načelo „[z]aščit[e] in opolnomočenj[a] otrok in mladih na spletu“¹¹. Upošteva resolucijo Evropskega parlamenta o otrokovih pravicah¹², sklepe Sveta o medijski pismenosti¹³ in priporočilo Sveta o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke¹⁴.

Ta nova strategija temelji na obsežnem posvetovanju z otroki, ki ga dopolnjujejo ciljno usmerjena posvetovanja s starši, učitelji, državami članicami, sektorjem IKT, medijskim sektorjem, civilno družbo, akademskimi krogi in mednarodnimi organizacijami¹⁵.

Cilj strategije BIK+ je zato dopolniti in podpreti praktično izvajanje obstoječih ukrepov za zaščito otrok na spletu, razviti znanja in spretnosti otrok ter jih opolnomočiti, da se lahko varno udeležujejo in oblikujejo svoje življenje na spletu.

2. Dosedanji dosežki EU

Strategija BIK ima od leta 2012 ključno vlogo pri vplivanju na zaščito otrok na spletu ter njihovo opolnomočenje na evropski, nacionalni in mednarodni ravni. Strokovna skupina za varnejši internet¹⁶ omogoča izmenjavo dobrih praks med državami članicami, Komisija pa v okviru zaveznitva spodbuja sodelovanje industrije s civilno družbo in mladimi za boljšo zaščito mladoletnikov na spletu¹⁷.

S strategijo BIK iz leta 2012 sta bila vzpostavljena mreža centrov za varnejši internet¹⁸, ki jo sofinancira EU, in portal betterinternetforkids.eu, ki ga financira EU in je središče za varnost otrok na spletu. Centri za varnejši internet vsako leto pomagajo 30 milijonom ljudi¹⁹. V državah članicah izvajajo lokalizirane dejavnosti ozaveščanja in zagotavljajo gradivo o vseh

⁷ [Digitalni kompas: evropska pot v digitalno desetletje](#) (COM(2021) 118 final).

⁸ [Evropska deklaracija o digitalnih pravicah in načelih za digitalno desetletje](#) (COM(2022) 27 final).

⁹ [Evropska strategija za boljši internet za otroke](#) (COM(2012) 196). Na kratko, strategija BIK.

¹⁰ [Strategija EU o otrokovih pravicah](#) (COM(2021) 142 final).

¹¹ [Evropska deklaracija o digitalnih pravicah in načelih](#).

¹² [Resolucija Evropskega parlamenta 2019/2876 z dne 26. novembra 2019](#), točka 19.

¹³ [Sklepi Sveta o medijski pismenosti v svetu, ki se nenehno spreminja \(2020/C 193/06\)](#).

¹⁴ [Priporočilo Sveta o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke \(ST 9106 2021 INIT\)](#).

¹⁵ [Kako evropsko digitalno desetletje prilagoditi otrokom in mladim?](#)

[Povzetek posvetovanj z deležniki](#). Več kot 60 % udeležencev odprtega posvetovanja o otrokovih pravicah je potrdilo, da je potrebna nova strategija BIK (v nadaljnjem besedilu: BIK+). Skoraj 80 % udeležencev se je strinjalo, da bi morala imeti podjetja s področja informacijske tehnologije pri tem večjo vlogo.

¹⁶ [Spletna stran strokovne skupine](#).

¹⁷ [Spletna stran zaveznitva](#).

¹⁸ [Spletna stran centrov za varnejši internet](#).

¹⁹ [Pregled strategije za boljši internet za otroke iz leta 2021](#).

vidikih varnosti otrok na spletu, prek klicnih centrov za pomoč nudijo pomoč in prepoznajo nove grožnje, prek klicnih centrov za prijave mreže INHOPE²⁰, ki deluje v 46 državah, pa podpirajo odstranjevanje spletnega gradiva s spolno zlorabo otrok. Centri za varnejši internet sodelujejo z mrežo mladih ambasadorjev BIK in mladinskimi delovnimi skupinami BIK²¹, ki svetujejo oblikovalcem politik in strokovnjakom ter jih obveščajo, na primer v okviru zaveze mladih BIK²² za otrokom prijazno komuniciranje. Svetovni dan varnejšega interneta, ki je bil uveden na pobudo EU²³, zdaj obeležujejo po vsem svetu.

Komisija sodeluje tudi z mednarodnimi organizacijami, nevladnimi organizacijami, akademiki, ki se ukvarjajo z digitalnimi pravicami otrok, in zasebnim sektorjem.

Od leta 2012 se je pravni in politični okvir EU za zagotavljanje še učinkovitejše varnosti otrok na spletu znatno spremenil²⁴. Na primer, v skladu z revidirano direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah²⁵ so obveznosti za zaščito mladoletnikov pred škodljivimi vsebinami, ki lahko škodujejo njihovem telesnemu, duševnemu in moralnemu razvoju, in nezakonitimi vsebinami²⁶ zdaj razširjene tudi na platforme za izmenjavo videov. V splošni uredbi o varstvu podatkov so osebni podatki otrok opredeljeni kot podatki, ki zahtevajo posebno varstvo, pri čemer je do določene starosti (od 13 do 16 let, odvisno od države članice) potrebna privolitev staršev²⁷²⁸. Direktiva o nepoštenih poslovnih praksah²⁹ ščiti otroke kot ranljive potrošnike in prepoveduje neposredno nagovarjanje k nakupu.

V skladu z aktom o digitalnih storitvah bodo morale vse spletne platforme svoje sisteme oblikovati ob upoštevanju pravic otrok uporabnikov. Zlasti mora biti otrokom omogočeno, da zlahka razumejo pogoje storitve, ki jo uporabljajo. Vendar je to šele začetek. V skladu z novimi pravili bodo morale vse spletne platforme, ki ponujajo storitve otrokom v Uniji, kot so družbeni mediji ali platforme za interaktivne igre, sprejeti ustrezne in sorazmerne ukrepe za zagotavljanje zasebnosti, varnosti in zaščite otrok pri uporabi njihovih storitev. Poleg tega bo spletnim platformam prepovedano prikazovanje oglasov otrokom na podlagi profiliranja. Zelo velike spletne platforme in iskalniki bodo morali upoštevati morebitna sistemska tveganja v zvezi s svojimi storitvami, vključno z vsemi dejanskimi ali predvidljivimi negativnimi učinki v zvezi z zaščito otrok.

Predlagani akt o umetni inteligenci³⁰ določa enotna pravila za umetno inteligenco v EU in si prizadeva za vzpostavitev enotnega trga za zaupanja vredne aplikacije umetne inteligence, ki se lahko uporabljajo ob polnem spoštovanju temeljnih pravic, vključno z otrokovimi

---

²⁰ [Spletno mesto mreže INHOPE](#).

²¹ [Spletno mesto agende za boljši internet za otroke, namenjeno mladim](#).

²² [Spletno mesto zaveze mladih](#).

²³ [Spletno mesto svetovnega dneva varnejšega interneta](#).

²⁴ Glej [zbirko](#) uradnih besedil EU v zvezi z otroki v digitalnem okolju.

²⁵ [Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah](#) ((EU) 2018/1808).

²⁶ Nezakonito za vse uporabnike: vsebine ksenofobične in teroristične narave ter gradivo s spolno zlorabo otrok.

²⁷ [Splošna uredba o varstvu podatkov](#) ((EU) 2016/679).

²⁸ Evropski odbor za varstvo podatkov bo leta 2022 objavil smernice o obdelavi osebnih podatkov otrok in pravicah otrok kot posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, v skladu s splošno uredbi o varstvu podatkov.

²⁹ [Direktiva o nepoštenih poslovnih praksah](#) (2005/29/ES).

³⁰ [Predlog uredbe o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci \(akt o umetni inteligenci\) in spremembi nekaterih zakonodajnih aktov Unije \(COM\(2021\) 206 final\)](#).

praviciami. Predlagani okvir evropske digitalne identitete³¹ bo mladoletnikom na podlagi nacionalne zakonodaje omogočil uporabo denarnice za digitalno identiteto, na primer za dokazovanje starosti brez razkrivanja drugih osebnih podatkov.

Nov predlog uredbe o določitvi pravil za preprečevanje spolne zlorabe otrok in boju proti njej³², ki je bil predstavljen hkrati s strategijo BIK+, določa nekatere obveznosti ponudnikov gostovanja ali medosebnih komunikacijskih storitev glede odkrivanja, prijavljanja in odstranjevanja spolne zlorabe otrok na spletu. Predlog predvideva tudi ustanovitev novega evropskega centra za preprečevanje spolne zlorabe otrok in boj proti njej, ki bi olajšal odkrivanje, prijavo in odstranjevanje spolne zlorabe otrok na spletu, zagotavljal podporo žrtvam ter se uporabljal kot središče znanja, strokovnosti in raziskav o zadevah, povezanih s preprečevanjem spolne zlorabe otrok na spletu in bojem proti njej.

V strategiji EU za boj proti trgovini z ljudmi je priznано, da so otroci še posebej izpostavljeni tveganju, da postanejo žrtve spletnih trgovcev z ljudmi³³. Poseben poudarek na otrocih žrtvah je del strategije EU o pravicah žrtev³⁴.

V strategiji EU za enakost spolov³⁵ je poudarjeno, da lahko dekleta postanejo žrtve nasilja na podlagi spola, nasilja, ki je usmerjeno proti ženski ali dekletu zaradi njenega spola ali ki nesorazmerno prizadene ženske ali dekleta. Predlog direktive o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini vključuje inkriminacijo kibernetkega nasilja na podlagi spola ter določa ukrepe za zaščito žrtev takšnega nasilja na spletu in zunaj njega ter podporo zanje, ne glede na njihovo starost³⁶.

Sporočilo o zaščiti otrok pri migracijah³⁷ obravnava zaščito otrok v migracijah, vključno z varnim dostopom do novih tehnologij.

Akcijski načrt za digitalno izobraževanje (2021–2027)³⁸ obravnava izzive v izobraževanju in usposabljanju, ki jih je pandemija COVID-19 še okrepila, pri čemer zagotavlja trajnostno digitalno preobrazbo v izobraževanju z vzpostavitvijo visoko učinkovitega digitalnega izobraževalnega ekosistema, izboljšuje pa tudi digitalne spretnosti in znanja ter kompetence otrok, učiteljev in izobraževalcev.

Strategija EU za mlade 2019–2027³⁹ spodbuja udeležbo mladih v demokratičnem življenju ter podpira družbeno in državljansko udejstvovanje.

Strategija BIK+ bo temeljila na teh dosežkih ter zagotavljala sinergije z ustreznimi pobudami za obravnavanje skrbi in potreb otrok v digitalnem desetletju.

---

³¹ [Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe \(EU\) št. 910/2014 v zvezi z vzpostavitvijo okvira za evropsko digitalno identiteto \(COM\(2021\) 281 final\).](#)

³² Predlog uredbe o določitvi pravil za preprečevanje spolne zlorabe otrok in boju proti njej (COM(2022) 209).

³³ [Strategija EU za boj proti trgovini z ljudmi \(2021–2025\) \(COM\(2021\) 171 final\).](#)

³⁴ [Strategija EU o pravicah žrtev \(2020–2025\) \(COM\(2020\) 258 final\).](#)

³⁵ [Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 \(COM\(2020\) 152 final\).](#)

³⁶ [Predlog direktive o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini \(COM\(2022\) 105 final\).](#)

³⁷ [Sporočilo o zaščiti otrok pri migracijah \(COM\(2017\) 211 final\).](#)

³⁸ [Akcijski načrt za digitalno izobraževanje 2021–2027, Novi temelji za izobraževanje in usposabljanje v digitalni dobi \(COM\(2020\) 624 final\).](#)

³⁹ [Strategija Evropske unije za mlade 2019–2027 \(ST/14944/2018/INIT\).](#)

3. Kaj se je spremenilo – zakaj je potrebna nova strategija

Otroci kot uporabniki digitalnih tehnologij

Od leta 2012 se je uporaba digitalnih tehnologij pri otrocih korenito spremenila. Sodobne naprave otrokom uporabnikom omogočajo interakcijo, stik, igro in izmenjavo z drugimi, pogosto brez nadzora staršev. Ugotovitve raziskave EU Kids Online⁴⁰ iz leta 2020 kažejo, da je večina otrok navedla, da svoje pametne telefone uporablja „vsak dan“ ali „skoraj ves čas“, pri čemer se je čas, ki ga preživijo na spletu, v primerjavi z letom 2010 v številnih državah skoraj podvojil. Znižuje se tudi starost, pri kateri otroci začnejo uporabljati digitalne naprave.

Takšna povečana uporaba interneta lahko vodi do bolj sedečega življenjskega sloga, ki ima lahko posledice za zdravje. Številni psihologi so izrazili zaskrbljenost, da bi se pri otrocih razvile motnje pozornosti in bi se težko odklopili.

Čeprav se spodbuja zdravo ravnovesje med časom, preživetim na spletu, in časom, preživetim zunaj njega, digitalna abstinenca za današnje otroke ni mogoča, saj se informacije, elementi formalnega izobraževanja, socialni stiki in zabava vse bolj selijo na splet.

Tehnologija se še naprej hitro razvija, kar ustvarja nove priložnosti in tveganja. V bližnji prihodnosti bodo umetna inteligenca, virtualna, razširjena in nadgrajena resničnost, internet stvari, kriptovalute in druge tehnološke spremembe, ki vplivajo na otroke, prinesli nove družbene in etične izzive (npr. pristranskost, nepravilnost, nepreglednost pri uporabi umetne inteligence, interakcija z globokimi ponaredki, avatarji in roboti).

Tem zadevam je bila namenjena pozornost tudi v okviru Konference o prihodnosti Evrope, pri čemer je evropski državljanski forum, ki se ukvarja z vrednotami in pravicami, pozval k večji zaščiti mladoletnikov na spletu. Plenarna skupščina Konference je to podprla in vključila v predlog, ki je bil predložen predsedniku Sveta in predsednicama Evropskega parlamenta in Evropske komisije⁴¹.

Otroci in tveganja na spletu

Otroci so na spletu pogosto izpostavljeni **škodljivim in nezakonitim vsebinam, ravnanju, stikom in tveganjem za potrošnike**. Digitalne storitve, od družbenih medijev do interaktivnih iger, lahko otroke izpostavijo tveganjem, kot so neprimerne vsebine, ustrahovanje, pridobivanje otrok za spolne namene⁴², spolna zloraba otrok ali radikalizacija.

V odziv na posvetovanje Komisije je bil na seznam pomislekov, ki so jih opredelili sami otroci, vključen ogled škodljivih vsebin, ki lahko povečujejo in spodbujajo samopoškodovanje, samomor, nasilje, sovražni govor, spolno nadlegovanje, jemanje drog, tvegane spletne izzive, motnje hranjenja in nevarne prakse hujšanja. Takšne nasilne, zastrašujoče ali kako drugače starosti neprimerne vsebine so zlahka dostopne. Otroci

---

⁴⁰ [EU Kids Online 2020](#).

⁴¹ Npr. [evropski državljanski forum 2: evropska demokracija / vrednote in pravice, pravna država, varnost](#), december 2021.

⁴² Krepitev zaupanja otroka in gradnja odnosa z otrokom za namene spolnega izkoriščanja ali zlorabe.

poročajo, da se s pornografijo srečujejo že v zgodnjem otroštvu⁴³, kar vpliva na njihov pogled na to, kaj pomeni zdrav odnos.

Kljub obstoječi zakonodaji EU (direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah in splošna uredba o varstvu podatkov) so mehanizmi za **preverjanje starosti** in orodja za privolitev staršev v številnih primerih še vedno neučinkoviti, saj morajo uporabniki ob prijavi pogosto vnesti le datum rojstva⁴⁴.

Kot je opisano v zgornjem oddelku², pa se pričakuje, da bo nedavno potrjeni akt o digitalnih storitvah bistveno izboljšal varnost vseh uporabnikov, tudi otrok, in jim omogočil sprejemanje informiranih odločitev na spletu.

V okviru za obvladovanje tveganj iz akta o digitalnih storitvah je treba posebno pozornost nameniti zlasti sistemskim tveganjem v zvezi z mladoletniki. Zelo velike spletne platforme bodo morale upoštevati, kako enostavno otroci razumejo zasnovano in delovanje njihovih storitev ter kako so lahko izpostavljeni vsebinam, ki lahko škodujejo njihovem telesnemu in duševnemu zdravju ter moralnemu razvoju. Takšna tveganja se lahko pojavijo na primer pri oblikovanju spletnih vmesnikov, ki namerno ali nenamerno izkoriščajo neizkušenost otrok ali lahko povzročijo zasvojenost. V zvezi s tem bodo morale zelo velike spletne platforme sprejeti ciljno usmerjene ukrepe za zaščito otrokovih pravic, vključno z uporabo orodij za preverjanje starosti in starševski nadzor ali orodij, katerih namen je pomagati otrokom, da opozorijo na zlorabo ali dobijo podporo. Kibernetsko nasilje, vključno z izmenjavo intimnih vsebin brez privolitve, je primer vsebine, ki zahteva hitro obravnavo, če jo uporabniki, tudi otroci, označijo, in ustrezno prilagoditev praks moderiranja vsebin.

Mreža klicnih centrov EU za prijave INHOPE je navedla, da se je med letoma 2017 in 2019 število spletnih posnetkov domnevne **spolne zlorabe otrok**, obdelanih po vsem svetu, skoraj podvojilo. Ta problem se je med pandemijo COVID-19 še povečal, zlasti za otroke, ki živijo z osebami, ki jih zlorablajo⁴⁵. Otroke se lahko na spletu pridobiva⁴⁶ za namene spolne zlorabe ali trgovine z ljudmi, prav tako so izpostavljeni tveganju, da se eksplicitne slike in videi, ustvarjeni v sporazumnem odnosu z vrstniki ali pod prisilo, delijo naprej brez njihove privolitve.

Na svetovni ravni je več kot tretjina mladih navedla, da so bili žrtve **spletnega nadlegovanja**⁴⁷. Otroci so lahko izpostavljeni toksičnemu, agresivnemu ali motečemu vedenju ali vedenju, ki povzroča zasvojenost⁴⁸, in pri takem vedenju sodelujejo, ali pa so tarča

---

⁴³ [EU Kids Online 2020](#), strani 89–99, grafi 82, 83 in 84.

⁴⁴ [Študija o izvajanju novih določb revidirane direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah](#) (SMART 2018/0066).

⁴⁵ EUROPOL, [Exploiting Isolation: Offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic \(Izkoriščanje izolacije: storilci in žrtve kaznivih dejanj spolne zlorabe otrok na spletu med pandemijo COVID-19\)](#). JRC, [How children \(10-18\) experienced online risks during the Covid-19 lockdown \(Kako so otroci \(10–18 let\) doživljali spletna tveganja med omejitvijo gibanja zaradi COVID-19\)](#).

UNICEF, [COVID-19 and its implications for protecting children online \(COVID-19 in njegove posledice za zaščito otrok na spletu\)](#).

IWF, [Letno poročilo za leto 2020](#).

⁴⁶ Število prijav Nacionalnemu centru za pogrešane in zlorabljene otroke (NCMEC) zaradi pridobivanja otrok za spolne namene [se je od leta 2019 do leta 2020 podvojilo](#).

⁴⁷ [Anketa UNICEF, 2019](#).

⁴⁸ [Ukrep COST: Evropska mreža za problematično uporabo interneta](#).

neprimernih, seksističnih ali rasističnih vsebin. To pa lahko odvrta od sodelovanja pri spletnih dejavnostih (npr. dekleta) in vpliva na otrokove pravice⁴⁹.

Spletni rasizem, ksenofobija, antisemitizem, dezinformacije in politični ekstremizem, ki vodijo v **radikalizacijo**, so vse pogostejši. Komisija je leta 2016 začela izvajati kodeks ravnanja za preprečevanje nezakonitega sovražnega govora⁵⁰, da bi okrepila odziv na sovražni govor na spletu. V sodelovanju z mrežo za ozaveščanje o radikalizaciji ozavešča spletne ustvarjalce in snovalce iger o nevarnostih radikalizacije na spletu za otroke. Kodeks ravnanja glede dezinformacij⁵¹ se pregleduje, da bi se okrepile zaveze na tem področju.

Otroci kot aktivni digitalni potrošniki

Otroci so danes aktivnejši in samostojnejši digitalni potrošniki, kot so bili pred desetimi leti, ter pogosto uporabljajo digitalne izdelke in storitve, namenjene odraslim. Izpostavljeni so različnim spletnim trženjskim tehnikam ali pa se te tehnike nanje ciljno usmerjene. S priporočilnimi sistemi družbenih omrežij in drugimi algoritmi, ciljno usmerjenim oglaševanjem, trženjem prek vplivnežev in igrifikacijo trženja⁵² se mladim uporabnikom ponujajo škodljive ali neprimerne vsebine, pri čemer se izkoriščata njihova neizkušenost in pomanjkanje samonadzora⁵³. Trženje izdelkov z visoko vsebnostjo maščob, sladkorja ali soli med otroki⁵⁴ lahko na primer okrepi neprimerno prehransko vedenje. Podobno ima lahko agresivno trženje tveganih naložb otrokom kot varnih naložb hude finančne posledice. Za obravnavanje s tem povezanih tveganj in škodljivih posledic za otroke je v aktu o digitalnih storitvah predlaganih več obveznosti. Te vključujejo prepoved spletnim platformam, da mladoletnikom prikazujejo oglase, ki temeljijo na profiliranju, ter obveznost spletnih platform, da zagotovijo preglednost svojih priporočilnih sistemov in možnosti, tako da lahko uporabniki spremenijo glavne parametre, ki se uporabljajo v priporočilnih sistemih, ali nanje vplivajo.

Digitalne storitve zdaj nenehno zbirajo in izmenjujejo podatke o otrocih, pri čemer se „datifikacija“⁵⁵ začne še pred rojstvom. Medtem ko lahko združeni velepodatki omogočajo revolucionarne vpogleda, na primer v zdravje in izobraževanje otrok, pa ima lahko datifikacija otroštva tudi potencialno vseživljenjski negativni vpliv na dobro počutje in razvoj otrok. **Otroci in starši se premalo zavedajo obsežne delitve osebnih podatkov**, ki je lahko posledica

---

⁴⁹ UNICEF, [Recommendations for The Online Gaming Industry on Assessing Impact on Children \(Priporočila za industrijo spletnih iger o ocenjevanju vpliva na otroke\)](#) (stran 15) (2020).

⁵⁰ [Kodeks ravnanja za odpravo nezakonitega sovražnega govora na spletu](#).

⁵¹ [Kodeks ravnanja glede dezinformacij](#).

⁵² Igrifikacija je „proces spreminjanja dejavnosti, tako da so bolj podobne igri“, [Kevin Werbach \(2014\)](#). Igrifikacija se vse pogosteje uporablja v socialnem trženju z uporabo tehnik, kot so točkovanje, spodbujanje in tekmovanje, podjetjem pa omogoča, da na zabaven način privabljajo in vključujejo stranke ter zbirajo podatke.

⁵³ EP, [Loot boxes in online games and their effect on consumers, in particular young consumers \(Skrinjice presenečenja v spletnih igrah in njihov vpliv na potrošnike, zlasti mlade potrošnike\)](#), strani 27–29.

⁵⁴ EP, [Study on the exposure of children to linear, non-linear and online marketing of foods high in fat, salt or sugar \(Študija o izpostavljenosti otrok linearnemu, nelinearnemu in spletnemu trženju živil z visoko vsebnostjo maščob, soli ali sladkorja\)](#). Poročilo o državi 6, Nizozemska.

WHO, [Spotlight on adolescent health and well-being \(Osredotočanje na zdravje in dobro počutje mladostnikov\)](#).

⁵⁵ Datifikacija je tehnološki trend, ki številne vidike našega življenja spreminja v podatke, ti pa se nato prenesejo v informacije, unovčene kot nova oblika vrednosti.

uporabe digitalnih storitev, zlasti tistih, ki ne vključujejo denarnih plačil⁵⁶. Medtem ko industrija zbira številne podatke o uporabi digitalnih storitev pri otrocih in s tem povezanih tveganjih, pa akademiki nimajo **dostopa do** teh pomembnih **zbirk podatkov** ali pa je ta dostop zelo omejen.

Otroci so zdaj sistematično izpostavljeni neprimernim vsebinam in **komercialnim praksam**. Še vedno so potrebne raziskave o **dolgoročnem nevrološkem vplivu na otroke**, in sicer metod, ki se uporabljajo v komercialne namene, kot je prepričevalna zasnova, na primer mehanizmi iger na srečo, kot so „skrinjice presenečenja“⁵⁷.

Spletne igre so zdaj glavna spletna dejavnost otrok: v EU videoigre igra 73 % otrok, starih od 6 do 10 let, 84 % otrok, starih od 11 do 14 let, in 74 % mladih, starih od 15 do 24 let. Starosti primerne spletne igre lahko podpirajo ustvarjalne izobraževalne in sodelovalne dejavnosti na spletu, razvijajo digitalne spretnosti in znanja ter kompetence in prinašajo druge družbene koristi (npr. terapijo in kulturo). Prizadevanja, ki jih vodi industrija, imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju varnega igralnega okolja za zaščito otrok, hkrati pa spodbujajo zdrave igralne navade. To bi moralo vključevati tudi pristop varne zasnove pri razvoju digitalnih izdelkov in storitev, namenjenih mladoletnikom.

Pomanjkanje spretnosti in znanj

Med posvetovanji Komisije z otroki je bilo pogosto slišati, da je treba izboljšati **medijsko pismenost in izobraževanje o varnosti na spletu** za otroke v šolah. Digitalne spretnosti in znanja ter kompetence, vključno z digitalno pismenostjo in razumevanjem uporabe osebnih podatkov, so za današnje otroke bistvenega pomena, saj jim omogočajo, da se učijo in povezujejo ter dejavno in informirano prispevajo k oblikovanju sveta okoli sebe.

Odrasli, odgovorni za otroke (starši, skrbniki, učitelji, klubski in športni vodje, verski voditelji, socialni in zdravstveni delavci, mladinski delavci itd.), potrebujejo spretnosti in znanja, da lahko podprejo otroke, jim svetujejo in jih usmerjajo. Naša posvetovanja so pokazala, da teh znanj in spretnosti pogosto primanjkuje.

Digitalni razkorak

Vsi otroci nimajo enakega, učinkovitega, varnega in vključujočega dostopa do digitalne tehnologije.

Otroci v ranljivem položaju, otroci, ki jim grozita revščina in socialna izključenost, ter otroci, ki živijo na podeželskih in oddaljenih območjih z neustrezno širokopasovno infrastrukturo, bi morali imeti enak dostop do digitalnih naprav ter spretnosti in znanj kot tudi enake možnosti za izkoriščanje priložnosti digitalnega desetletja.

Nedavne študije⁵⁸ o digitalni prikrajšanosti kažejo, da v nekaterih evropskih državah približno 20 % otrok živi v družinah, ki si doma ne morejo privoščiti računalnika ali internetne

---

⁵⁶ Glej na primer [denarne kazni v letu 2021 iz sporočila za javnost italijanskega potrošniškega in tržnega organa](#) (v italijanščini).

⁵⁷ Skrinjice presenečenja so funkcije v videoigrah, do katerih je običajno mogoče dostopati med igranjem ali za katere je mogoče plačati z resničnim denarjem – EP, [Loot boxes in online games and their effect on consumers, in particular young consumers](#) (Skrinjice presenečenja v spletnih igrah in njihov vpliv na potrošnike, zlasti mlade potrošnike), stran 14.

⁵⁸ [Spletno mesto DigiGen](#).

povezave. 40 % podeželskih gospodinjstev nima dostopa do hitrih širokopasovnih povezav. Na nekaterih območjih se več kot 15 % mladih, starih 15 let, počuti digitalno izključene, v Evropi pa 8 % mladim iz te starostne skupine primanjkuje digitalnega zaupanja.

Na svetovni ravni so razmere še slabše: po ocenah 1,3 milijarde otrok, starih od 3 do 17 let, doma nima internetne povezave⁵⁹. Digitalna prikrajšanost v otroštvu lahko vodi v pomanjkanje digitalnih spretnosti in znanj ter digitalnega zaupanja v odrasli dobi ter poveča digitalni razkorak.

Pomanjkanje dejavne udeležbe

Otroci niso več pasivni uporabniki tehnologije, temveč jo lahko aktivno uporabljajo za izražanje in vplivanje na svet okoli sebe. **Otrokom bi bilo treba bolj prisluhniti** ter jih vključiti v **razvoj in ocenjevanje digitalnih izdelkov in storitev ter digitalnih politik**.

4. Vizija digitalnega desetletja za otroke in mlade

Naša vizija: starosti primerne digitalne storitve, pri katerih nihče ne bo zapostavljen in ki bodo vsem otrokom v Evropi zagotovile zaščito, opolnomočenje in spoštovanje na spletu.

V okviru strategije BIK+, ki je vodilna pobuda evropskega leta mladih 2022, so predlagani ukrepi, ki temeljijo na **treh stebrih**:

1. **varne digitalne izkušnje za zaščito otrok** pred škodljivimi in nezakonitimi spletnimi vsebinami, ravnanjem, stiki in tveganji za potrošnike ter za **izboljšanje njihovega dobrega počutja na spletu** z varnim, starosti primernim digitalnim okoljem, ustvarjenim ob spoštovanju otrokove koristi;
2. **digitalno opolnomočenje**, da bi otroci pridobili potrebne spretnosti in znanja ter kompetence za sprejemanje pravih odločitev ter varno in odgovorno izražanje v spletnem okolju;
3. **dejavno sodelovanje, ki spoštuje otroke**, tako da jim daje besedo v digitalnem okolju, z več dejavnostmi, ki jih vodijo otroci, da se spodbujajo inovativne in ustvarjalne varne digitalne izkušnje.

Za izvajanje strategije BIK+ so potrebni oblikovanje politike na podlagi dokazov ter sodelovanje in usklajevanje na evropski in mednarodni ravni. V zadnjih letih so ZN, UNICEF, OECD in Svet Evrope ter nevladne organizacije, ki se ukvarjajo s pravicami otrok, obravnavali otrokove pravice v digitalnem okolju⁶⁰.

⁵⁹ [UNICEF in ITU \(2020\) How Many Children and Youth Have internet Access at Home? \(Koliko otrok in mladih ima doma dostop do interneta?\)](#)

⁶⁰ [Splošna pripomba ZN št. 25.](#)

[Cilji ZN glede trajnostnega razvoja.](#)

[UNICEF, manifest o upravljanju podatkov o otrocih.](#)

[OECD, Recommendation of the Council on Children in the Digital Environment \(Priporočilo Sveta o otrocih v digitalnem okolju\).](#)

5. Kako do uresničitve: stebri in ukrepi

Novi ukrepi, navedeni v nadaljevanju, bodo temeljili na obstoječi infrastrukturi Komisije za strategijo BIK, kot je opisana zgoraj, in jo okrepi.

5.1. Varne digitalne izkušnje (kako bolje zaščititi otroke na spletu)

„Vsi vemo, da so mladi na teh platformah, pogosto brez dovoljenja staršev. Če to vem jaz, to vedo tudi platforme in podjetja.“ – učiteljica španščine⁶¹

Komisija bo olajšala pripravo **celovitega kodeksa ravnanja EU za starosti primerno zasnovo** na podlagi novih pravil iz akta o digitalnih storitvah ter v skladu z direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah in splošno uredbo o varstvu podatkov. Namen kodeksa je zagotoviti zasebnost, varnost in zaščito otrok pri uporabi digitalnih izdelkov in storitev. V tem procesu bodo sodelovali industrija, oblikovalci politik, civilna družba in otroci.

Dodana vrednost takega kodeksa bi bila njegova sourejevalna narava. Komisija lahko na podlagi akta o digitalnih storitvah ponudnike zelo velikih spletnih platform povabi k sodelovanju pri kodeksih ravnanja in jih pozove, naj se zavežejo, da bodo s spoštovanjem določenega kodeksa ravnanja sprejeli posebne ukrepe za ublažitev tveganja, da bi odpravili določena ugotovljena tveganja ali škodljive posledice. Čeprav je sodelovanje pri takšnih kodeksih ravnanja še vedno prostovoljno, so vse zaveze, ki jih sprejmejo ponudniki zelo velikih spletnih platform, predmet neodvisnih revizij.

Industrija nosi veliko odgovornost. Na voljo ima orodja za ustvarjanje izdelkov, ki so privzeto in po zasnovi enostavni za uporabo, varni in zasebni. Pri vseh digitalnih izdelkih in storitvah, ki jih bodo verjetno uporabljali otroci, bi se zato morale upoštevati pravične in osnovne značilnosti zasnove, ki vključujejo evropske vrednote, kot so določene v aktu o digitalnih storitvah. Vse izdelke in storitve, ki jih bodo verjetno uporabljali otroci, bi morali na primer spremljati starosti primerne, lahko razumljive in dostopne informacije, kot so pogoji, navodila in opozorila, ter enostavni mehanizmi za prijavo škode. Vsi, ki sodelujejo pri digitalnem oblikovanju, bi se morali zavedati morebitnega škodljivega vpliva oblikovalskih in razvojnih odločitev na otroke⁶² ter morebitnih tveganj in škodljivih posledic, kot je pridobivanje otrok za spolne namene, ki izhajajo iz uporabe različnih digitalnih storitev pri otrocih.

Komisija bo na podlagi tekočega dela⁶³ in ob upoštevanju novih pravil iz akta o digitalnih storitvah za spletne platforme **podpirala metode za dokazovanje starosti** na varen način z ohranjanjem zasebnosti, ki bodo priznane po vsej EU. V sodelovanju z državami članicami⁶⁴ (ki se lahko v skladu z nacionalno zakonodajo odločijo za izdajo elektronskih osebnih

---

Svet Evrope, [Recommendation on Guidelines to Respect, Protect and Fulfil the Rights of the Child in the Digital Environment \(Priporočilo o smernicah za spoštovanje, varstvo in uresničevanje otrokovih pravic v digitalnem okolju\)](#) CM/Rec(2018)7.

⁶¹ Učiteljica, s katero je bilo opravljeno posvetovanje: [Kako evropsko digitalno desetletje prilagoditi otrokom in mladim?](#)

⁶² Predlagani [akt o umetni inteligenci](#) na primer zavezuje ponudnike aplikacij umetne inteligence velikega tveganja, da pred dajanjem svojih sistemov na trg ocenijo in zmanjšajo tveganja, pri čemer posebej preučijo, ali je verjetno, da bodo do sistema dostopali otroci oziroma ali bo sistem vplival nanje (člen 9(8) akta o umetni inteligenci).

⁶³ [euCONSENT](#) je pilotni projekt, ki ga financira EU ter katerega cilj je oblikovati in preizkusiti interoperabilno rešitev za preverjanje starosti in privolitev staršev.

⁶⁴ Zlasti prek strokovne skupine za varnejši internet za otroke.

izkaznic osebam, mlajšim od 18 let, v skladu z nedavnim predlogom o evropski digitalni identiteti), ustreznimi deležniki in evropskimi organizacijami za standardizacijo bo prednostno **okrepila učinkovite metode preverjanja starosti**. To delo bo spodbudilo tržne rešitve s trdnim **okvirom certificiranja in interoperabilnosti**.

Poleg preverjanja starosti za dostop do določenih spletnih vsebin bo Komisija v kodeks ravnanja za spletne ponudnike, ki bo oblikovan v okviru strategije za enakost spolov za obdobje 2020–2025, vključila oddelek, namenjen vsebinam samo za odrasle, katerega cilj bo zlasti **boj proti izmenjavi intimnih posnetkov brez privolitve**, bodisi pristnih bodisi prirejenih, ki lahko vključujejo otroke – čeprav ne samo njih.

Kljub sedanjim ukrepom ostaja **kibernetsko nadlegovanje** tema, v zvezi s katero so klicni centri za pomoč v okviru centrov za varnejši internet v zadnjem desetletju prejeli največ prijav. Obstoječa številka 116 111 je posebej rezervirana za klicne centre za pomoč otrokom v EU. Kibernetsko nadlegovanje in druge težave na spletu se lahko obravnavajo prek te številke ali pa jih neposredno obravnavajo klicni centri za pomoč v okviru centrov za varnejši internet. Strategija bo povečala prepoznavnost podpore, ki jo nudijo centri za varnejši internet, in sicer z okrepljenim sodelovanjem v okviru številke 116 111 in povezanih spletnih storitev (npr. aplikacij za pomoč v sili), ki bi morale biti dostopne tudi otrokom v ranljivem položaju. Poleg tega bo *ad hoc* strokovna skupina pripravila priporočila politike v zvezi s (kibernetskim) nadlegovanjem in dobrim počutjem v šoli⁶⁵.

Klicni centri za pomoč in prijave v okviru centrov za varnejši internet⁶⁶, ki jih sofinancira EU, bodo še naprej pomagali javnosti, zlasti otrokom, pri srečevanju s škodljivimi in nezakonitimi vsebinami. Če jim bo pod pogoji iz akta o digitalnih storitvah podeljen status „**zaupanja vrednega prijavitelja**“, bodo lahko prispevali k hitrejšemu ocenjevanju obvestil o nezakonitih vsebinah na spletu in ukrepanju v zvezi njimi. Primeri takih vsebin so gradivo s spolno zlorabo otrok ter rasistični in ksenofobni sovražni govor glede na kodeks ravnanja za odpravo nezakonitega sovražnega govora na spletu, vključno z antisemitskim sovražnim govorom, kot je opisan v strategiji EU za boj proti antisemitizmu in negovanju judovskega življenja⁶⁷.

Komisija bo usklajevala in spodbujala **izmenjavo dobrih praks** med organi EU in državami članicami glede izvrševanja **potrošniške zakonodaje v zvezi z otroki**. Poleg tega bo **evidentirala raziskave o vplivu nevromarketinga na otroke**, da bi nacionalnim potrošniškim organom pomagala bolje oceniti, kako so lahko komercialne tehnike vplivanja nepoštene do otrok. To znanje se bo uporabilo za usklajene dejavnosti izvrševanja, ki se bodo izvajale v skladu z uredbo o sodelovanju na področju varstva potrošnikov⁶⁸.

Komisija bo:

- spodbujala in lajšala pripravo celovitega kodeksa ravnanja EU za starosti primerno zasnovano, ki bo temeljil na okviru iz akta o digitalnih storitvah (do leta 2024);

⁶⁵ [Sporočilo o uresnitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025](#) (COM(2020) 625 final).

⁶⁶ [Delovni program za digitalno Evropo za obdobje 2021–2022](#).

⁶⁷ [Strategija EU za boj proti antisemitizmu in negovanje judovskega življenja \(2021–2030\)](#) (COM(2021) 615 final).

⁶⁸ [Uredba o sodelovanju na področju varstva potrošnikov](#) ((EU) 2017/2394).

- izdala zahtevo za pripravo evropskega standarda za zagotovilo o starosti / preverjanje starosti v okviru predloga o elektronski identifikaciji (od leta 2023);
- podpirala razvoj na ravni EU priznanega digitalnega dokazila o starosti, ki temelji na datumu rojstva, v okviru predloga o elektronski identifikaciji (od leta 2024);
- v načrtovani kodeks ravnanja v okviru strategije za enakost spolov za obdobje 2020–2025 vključila poudarek na vsebinah samo za odrasle;
- zagotovila, da se bo v okviru enotne številke 116 111 obravnavalo kibernetško nadlegovanje, in sicer v sodelovanju s klicnimi centri za pomoč v okviru centrov za varnejši internet, ki jih sofinancira EU (do leta 2023);
- v okviru centrov za varnejši internet sofinancirala klicne centre za pomoč in prijave v EU, vključno s tistimi, ki bodo na podlagi akta o digitalnih storitvah v prihodnosti priznani kot „zaupanja vredni prijavitelji“, za pomoč javnosti, zlasti otrokom, ko se srečajo s škodljivimi in nezakonitimi vsebinami (od leta 2022);
- delila priporočila strokovne skupine za podporo dobremu počutju v šoli, ki se nanašajo na (kibernetško) nadlegovanje (od leta 2023);
- do konca leta 2022 evidentirala obstoječe raziskave o vplivu nevromarketinga na otroke, da bi podprla usklajene dejavnosti izvrševanja, ki se izvajajo na podlagi uredbe o sodelovanju na področju varstva potrošnikov (od leta 2023).

Komisija poziva države članice, naj:

- podpirajo učinkovite metode preverjanja starosti v skladu s predlogom o elektronski identifikaciji;
- podpirajo, tudi z usposobljenim osebjem, enotno številko 116 111 za obravnavanje kibernetškega nadlegovanja.

Komisija poziva industrijo, naj:

- dosledno ocenjuje in obravnava posebna tveganja za otroke, ki jih povzročata uporaba njenih izdelkov in storitev, vključno z varnostnimi tveganji in ustreznimi tržnimi praksami;
- prispeva in se zaveže k celovitemu kodeksu ravnanja EU za starosti primerno zasnovano ter k oddelku o vsebinah samo za odrasle v kodeksu ravnanja, ki bo oblikovan v okviru strategije za enakost spolov za obdobje 2020–2025;
- učinkovito izvaja ukrepe glede dostopa do vsebin s starostno omejitvijo, vključno s spletnimi mesti z vsebinami za odrasle in igrami za starejše od 18 let, v skladu z nacionalnimi in evropskimi pravili;
- sodeluje z zaupanja vrednimi prijavitelji za hitro ocenjevanje in odstranjevanje nezakonitih vsebin ter ukrepa na podlagi obvestila o škodljivih vsebinah;
- akademskim raziskovalcem omogoči dostop do ustreznih podatkov in informacij o priložnostih in tveganjih za otroke ob polnem upoštevanju pravil o varstvu podatkov.

5.2. Digitalno opolnomočenje (kako boljše opolnomočiti otroke, da bodo na spletu sprejemali pravilne odločitve)

„Otroci so dobili zapleteno orodje brez navodil za uporabo.“⁶⁹ – portugalski otrok

Digitalno desetletje Komisije določa ambiciozne cilje, in sicer da bo do leta 2030 80 % odraslega prebivalstva imelo osnovne digitalne spretnosti in znanja ter da bo zaposlenih 20 milijonov strokovnjakov za IKT⁷⁰. Zato bi morali otroci **že od zgodnjega otroštva** pridobivati **digitalne spretnosti in znanja**. Evropski teden programiranja⁷¹ na primer pomaga otrokom razumeti delovanje algoritmov in digitalnega sveta.

Večina držav članic EU je razvila strategije za razvoj digitalnih spretnosti in znanj (bodisi kot interdisciplinarno temo bodisi kot ločen predmet), le malo pa jih izvaja **redno spremljanje in vrednotenje** za oceno učinka in pregled teh strategij. Komisija pripravlja predlog priporočila Sveta o izboljšanju zagotavljanja digitalnih spretnosti in znanj v izobraževanju⁷², da bi se spodbujalo skupno razumevanje, mobiliziralo nadnacionalno politično udejstvovanje, spodbujala vrstniško učenje in vzajemna izmenjava ter pospešile naložbe.

Nujno je treba posodabljati bazo znanja in spremljati vpliv digitalne preobrazbe na dobro počutje otrok za to in naslednje generacije otrok v EU.

Digitalna pismenost (ali njeno pomanjkanje) se začne že zgodaj v življenju. Spretnosti in znanja na področju medijske pismenosti⁷³ so ključni za to, da otroci razumejo informacije, do katerih dostopajo na spletu, in se med temi informacijami znajdejo, da prepoznajo spletna tveganja, kot so napačne informacije/dezinformacije, prevare in goljufije ter prikrito oglaševanje, ter da dejavno in odgovorno sodelujejo v digitalnem gospodarstvu, družbi in demokratičnih procesih.

V povratnih informacijah učiteljev med posvetovanji s Komisijo so bile izpostavljene težave pri vključevanju sodelavcev. Med drugim so bili navedeni naslednji razlogi: **nezadostna ozaveščenost**, veliko **učiteljev nima potrebnega znanja**, spretnosti in samozavesti ter težko sledijo stalnemu tehnološkemu razvoju. **Potrebni so** usposabljanje učiteljev, spodbujanje zaupanja vrednih virov ter **več kampanj, namenjenih staršem in skrbnikom**. V te pobude bi bilo treba vključiti tudi usposabljanje o otrokovih pravicah na spletu, da bi se okrepilo zavedanje, da so otrokove pravice na spletu enake kot zunaj njega, kot je določeno v splošni pripombi ZN št. 25.

Strategija BIK+ lahko prek platforme betterinternetforkids.eu (portal „Boljši internet za otroke“) in mreže centrov za varnejši internet podpira razvoj **modulov za učitelje** (npr.

⁶⁹ Otrok, s katerim je bilo opravljeno posvetovanje: [Kako evropsko digitalno desetletje prilagoditi otrokom in mladim?](#).

⁷⁰ [Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje](#) (COM(2021) 118 final); cilj na podlagi [akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic](#).

⁷¹ [Evropski teden programiranja je družbena pobuda, ki programiranje in digitalno pismenost na zabaven in zanimiv način približa vsem](#).

⁷² [Akcijski načrt za digitalno izobraževanje – 10. ukrep](#).

⁷³ Uvodna izjava 59 direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah: Medijska pismenost pomeni spretnosti, znanje in razumevanje, ki državljanom omogočajo učinkovito in varno uporabo medijev. [...] Medijska pismenost ne bi smela biti omejena le na učenje o orodjih in tehnologijah, temveč bi morala biti namenjena temu, da državljanom zagotovi spretnosti kritičnega razmišljanja, ki ga potrebujejo, da bi lahko ustrezno presojali, analizirali zapletene realnosti ter razlikovali med mnenji in dejstvi.

množičnih odprtih spletnih tečajev – MOOC) za različne starostne skupine z učnimi urami o medijski pismenosti, varnosti na spletu, spletnih tveganjih za potrošnike, osebnih podatkih, spletnem nadlegovanju, duševnem dobrem počutju, škodljivih stereotipih, napačnem predstavljanju spolnosti v pornografiji, digitalni privolitvi in spoštovanju ter igrifikaciji⁷⁴ pri poučevanju⁷⁵.

Izmenjava dobrih praks med državami članicami se bo usklajevala in spodbujala v okviru strukturiranega dialoga o digitalnem izobraževanju ter digitalnih spretnostih in znanjih⁷⁶ kot tudi prek ustreznih strokovnih skupin.

Strategija BIK+ bo podpirala **obsežne kampanje za medijsko opismenjevanje**, da bi dosegli otroke, družine in učitelje, pri tem pa bo izkoristila obstoječe nacionalne in evropske multiplikatorje, kot so šole, organizacije civilne družbe in industrija. V kampanje bi bilo treba vključiti otroke ter po potrebi starše in učitelje, da bi bili pristopi bolj prilagojeni starosti in bi omogočali medgeneracijske izmenjave mnenj o ustvarjalni in odgovorni uporabi digitalnih tehnologij za **ozaveščanje o tveganjih** za otroke kot mlade potrošnike ter o uporabi osebnih podatkov.

Poleg tega Komisija v sodelovanju z OECD pripravlja okvir za finančno usposobljenost otrok⁷⁷, ki bo objavljen do konca leta 2022 in bo vključeval bistvene finančne spretnosti in znanja, ki jih otroci potrebujejo v digitalnem svetu.

Strategija BIK+ bo dopolnjevala akcijski načrt za digitalno izobraževanje in delovala v sinergiji z njim, na primer s spodbujanjem nacionalnih centrov za varnejši internet kot enotne točke za zanesljive in starosti primerne informacije in podporo, prilagojene nacionalnim potrebam v **formalnem in priložnostnem izobraževanju**. Komisija bo še naprej delila in promovirala vire, ki so širši javnosti na voljo prek portala „Boljši internet za otroke“, ter spodbujala terensko delo centrov za varnejši internet in drugih akterjev, da bi se otroci v različnih okoljih, od športnih klubov do šol, naučili digitalnega spoštovanja.

Medvrstniško učenje, soustvarjanje ter vzor **mladih ambasadorjev BIK in mladinskih delovnih skupin BIK** se bodo spodbujali kot dobra praksa za izobraževalne pristope v EU in zunaj nje.

Da bi podprli vse otroke, mora biti **digitalno okolje raznoliko, vključujoče, nediskriminatorno in brez stereotipov**. Otrokom bi morale biti na voljo objektivne in starosti primerne spletne informacije o biološkem in družbenem spolu. Podpirati bi bilo treba ozaveščenost o raznolikosti in enakosti spolov med strokovnjaki s področja IKT, da bi bolje razumeli posebne potrebe deklet, mladih invalidnih uporabnikov in otrok v drugih ranljivih položajih. Spodbujati bi bilo treba pozitivne vzornice za dekleta, ki so na področju IKT premalo zastopana, ter zagotoviti enake možnosti za fante in dekleta. Industrija bi morala

---

⁷⁴ Glej primer [igre Happy Online](#).

⁷⁵ Ustrezni moduli bodo usklajeni s skupnimi smernicami za učitelje in izobraževalce o boju proti dezinformacijam in spodbujanju digitalne pismenosti, pripravljenimi v okviru akcijskega načrta za digitalno izobraževanje.

⁷⁶ [Tiskovni kotiček Komisije](#).

⁷⁷ [Finančna pismenost](#).

zagotoviti vključujoče okolje za vse, invalidnim otrokom pa omogočiti igranje, učenje in interakcijo na spletu.

Za izkoriščanje digitalnih priložnosti **otroci potrebujejo zanesljivo in cenovno dostopno internetno povezavo ter ustrezne digitalne naprave**. Cilji digitalnega desetletja glede povezljivosti in digitalna načela ter znatne naložbe in sredstva EU se osredotočajo na povezljivost za domove in šole, z določbami o univerzalnih storitvah iz zakonika o elektronskih komunikacijah pa se zahteva cenovna dostopnost storitev povezljivosti⁷⁸. Ukrepi držav članic v okviru 20. stebra evropskega stebra socialnih pravic obravnavajo cenovno dostopnost „bistvenih storitev“, vključno z elektronskimi komunikacijami. V priporočilu Sveta o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke se priporoča, naj države članice „zagotovijo [...] ustrezno opremo, ki [je potrebna] za učenje na daljavo“ [in] „izvedejo potrebne naložbe za odpravo vseh oblik digitalnega razkoraka“.

Da bi dosegli vse otroke, bo Komisija namenila **posebno pozornost otrokom s posebnimi ali specifičnimi potrebami ali otrokom iz prikrajšanih in ranljivih okolij**. Na primer migranti in državljani EU z migrantskim ozadjem se pogosto srečujejo z ovirami pri dostopu do digitalnih tečajev in storitev, tudi zaradi pomanjkanja digitalnih spretnosti in znanj za uporabo teh storitev⁷⁹. Otroci, ki jim grozita revščina in socialna izključenost, otroci iz migrantskih ali romskih družin in drugi otroci, ki so še posebej izpostavljeni diskriminaciji in segregaciji⁸¹, otroci, katerih starši nimajo osnovnih digitalnih spretnosti in znanj, invalidni otroci in otroci v skrbništvu imajo posebne potrebe. Pobude se morajo osredotočiti na uravnoteženo zastopnost spolov, da bi tako dekleta kot fantje že od zgodnjega otroštva pridobivali digitalne spretnosti in znanja. Učinkovitost bi bilo treba meriti in opredeliti dobre prakse.

Strategija BIK+ bo prispevala z **razširitvijo obsega dela centrov za varnejši internet, da bi pomagali odpraviti digitalni razkorak**, zlasti pri **posredovanju digitalnih spretnosti in znanj ranljivim skupinam**. Centri za varnejši internet lahko podprejo ustrezne programe na nacionalni ravni in ravni EU.

Komisija bo:

- prek portala „Boljši internet za otroke“ podpirala spremljanje vpliva digitalne preobrazbe na dobro počutje otrok s strani držav članic, industrije in akademikov (od leta 2023);
- prek portala „Boljši internet za otroke“ in centrov za varnejši internet razvila in razširjala učne module za učitelje (MOOC) (leta 2023 in 2024);
- spodbujala izmenjavo dobrih praks za nacionalne učne načrte na področju medijskega opismenjevanja med državami članicami ter med šolami in izobraževalci v EU, in sicer v

⁷⁸ [Direktiva \(EU\) 2018/1972](#) o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah.

⁷⁹ [Akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027](#) (COM(2020) 758 final).

⁸⁰ 8,1 % ljudi, rojenih zunaj EU, poroča, da si ne morejo privoščiti računalnika, v primerjavi s 3,1 % tistih, ki so rojeni v državi poročevalki, Eurostat, EU-SILC (podatki za leto 2018). Starši iz gospodinjstev migrantov morda težje pomagajo svojim otrokom pri učenju na daljavo, če ne obvladajo učnega jezika.

⁸¹ [Unija enakosti: strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov](#) (COM(2020) 620 final).

okviru strukturiranega dialoga o digitalnem izobraževanju ter digitalnih spretnostih in znanjih kot tudi prek ustreznih strokovnih skupin (od leta 2022)⁸²;

- prek multiplikatorjev organizirala kampanje za medijsko opismenjevanje, namenjene otrokom, učiteljem, staršem in skrbnikom (od leta 2022);
- s podporo portala „Boljši internet za otroke“ in centrov za varnejši internet razvila orodja in dejavnosti za ozaveščanje o tveganjih, s katerimi se otroci srečujejo kot mladi potrošniki (od leta 2022);
- okrepila podporo centrov za varnejši internet v državah članicah, da bi otrokom v ranljivem položaju zagotovili neformalno izobraževanje in usposabljanje ter tako prispevali k odpravi digitalnega razkoraka (od leta 2022).

Komisija poziva države članice, naj:

- spremljajo vpliv digitalne preobrazbe na dobro počutje otrok;
- si izmenjujejo dobre prakse v okviru strukturiranega dialoga o digitalnem izobraževanju ter digitalnih spretnostih in znanjih kot tudi prek ustreznih strokovnih skupin;
- promovirajo centre za varnejši internet kot enotno točko z zanesljivimi viri o medijski pismenosti in varnosti na spletu za otroke, njihove družine in učitelje;
- v skladu z evropskim jamstvom za otroke izvedejo potrebne naložbe za odpravo vseh oblik digitalnega razkoraka, tudi s podporo evropskih skladov, zlasti Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR).

Komisija poziva industrijo, naj:

- spremlja vpliv digitalne preobrazbe na dobro počutje otrok;
- vlaga v spretnosti in znanja za ozaveščanje o različnih potrebah otrok, boj proti stereotipom in zagotavljanje digitalne dostopnosti pri razvoju izdelkov.

5.3. Aktivna udeležba (kako upoštevati mnenja otrok)

„Zavzemam se za to, da bi imeli mladi do leta 2030 več besede. Naša generacija je odrasla s spletnim svetom.“ – avstrijski mladi ambasador BIK

Otroci so aktivni državljani. Kot nosilci sprememb vse pogosteje uporabljajo družbene medije za zagovarjanje svojih ciljev in pridobivanje podpore zanje, primer za to je gibanje Šolska stavka za podnebje. Strategija BIK+ pozdravlja ta razvoj ter priznava pomen spoštovanja in vključevanja mnenj otrok pri oblikovanju digitalnega desetletja. Otroke bi bilo treba podpirati pri razvijanju in izvajanju državljskih veščin v javni politiki in političnih razpravah, prav tako bi morali uresničevati svojo pravico do zbiranja in združevanja prek spletnih družbenih platform. Raziskave pa so pokazale, da je mogoče še povečati obseg spletnih dejavnosti,

---

⁸² Odvisno od strukturiranega dialoga.

povezanih z ustvarjalnostjo in digitalnim državljanstvom⁸³. Ugotovljeno je bilo tveganje, da bodo današnji otroci premalo zastopani v procesih političnega odločanja, zaradi česar bodo njihove potrebe in pričakovanja neizpolnjeni⁸⁴.

Strategija BIK+ zato priznava pomen **dejavnega vključevanja otrok v vsej njihovi raznolikosti v oblikovanje digitalnega okolja**, saj imajo otroci, mlajši od 18 let, edinstven vpogled v digitalno otroštvo.

Komisija se je v okviru strategije o otrokovih pravicah zavezala, da bo **okrepila udeležbo otrok** z vzpostavitvijo nove **platforme EU za udeležbo otrok**⁸⁵. V sinergiji s to platformo bo strategija BIK+ spodbujala dejavnosti, ki jih vodijo otroci, za pozitivno in kritično sodelovanje otrok v digitalnem okolju pri temah, pomembnih za mlado generacijo, kot so kibernetška varnost, etika in trajnostni razvoj.

V okviru strategije BIK+ se bo okrepil prispevek otrok k digitalnim temam, zlasti v industriji. Komisija bo na podlagi obstoječih pobud, kot so mladi ambasadorji BIK, mladinske delovne skupine BIK in zaveza mladih BIK za boljši internet, okrepila **dejavnosti, ki jih vodijo otroci**.

Strategija BIK+ bo še naprej **spodbujala sodelovanje mladih**, tudi v državah članicah. Lokalne sheme lahko na primer priznavajo **izvajalce medvrstniškega usposabljanja**.

Zagotovljena bo **otrokom prijazna različica** strategije BIK+ v skladu s smernicami, pripravljenimi v okviru strategije o otrokovih pravicah⁸⁶.

Komisija bo otroke vključila tudi v **spremljanje izvajanja strategije BIK+**.

Komisija bo:

- vključila otroke v pripravo kodeksa ravnanja EU za starosti primerno zasnovano, navedenega v prvem stebru (od leta 2023);
- v sinergiji s platformo EU za udeležbo otrok na pobudo otrok in pod njihovim vodstvom začela izvajati ukrep v zvezi z digitalno pomembno temo za mlado generacijo (od leta 2023);
- razširila vlogo mladih ambasadorjev BIK in mladinskih delovnih skupin BIK za podporo dejavnostim medvrstniškega sodelovanja na nacionalni, regionalni in lokalni ravni (od leta 2022);
- pripravila otrokom prijazno različico strategije BIK+ (leta 2022);
- vsaki dve leti organizirala ocenjevanje strategije BIK+ pod vodstvom otrok.

⁸³ [EU Kids Online 2020](#).

⁸⁴ [Is there a ladder of children's online participation? Findings from three Global Kids Online countries \(Ali obstaja lestevica udeležbe otrok na spletu? Ugotovitve iz treh držav, ki sodelujejo v projektu Global Kids Online\)](#), raziskovalna poročila raziskovalnega centra Innocenti št. 2019–02.

⁸⁵ [Strategija EU o otrokovih pravicah](#) (COM(2021) 142 final).

⁸⁶ [Vodnik za pripravo otrokom prijaznih različic pisnih dokumentov](#).

Komisija poziva države članice, naj:

- podpirajo medvrstniško usposabljanje in poučevanje odraslih s strani otrok na digitalnem področju;
- angažirajo čim širši krog mladih ambasadorjev, ki bodo prispevali k digitalnim politikam na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.

Komisija poziva industrijo, naj:

- se sistematično posvetuje z otroki ter jih sistematično dejavno vključuje v razvoj in uporabo svojih digitalnih izdelkov in storitev;
- skupaj z otroki različnih starosti in iz različnih okolij soustvarja otrokom prijazno komunikacijo o svojih digitalnih izdelkih in storitvah, vključno s pogoji;
- razvija vključujoče⁸⁷ izdelke in storitve, ki spodbujajo pravico otrok do izražanja in olajšujejo njihovo udeležbo v javnem življenju.

6. Mednarodni doseg in sodelovanje

Zaščita na spletu in digitalno opolnomočenje sta svetovna izziva, ki presegata nacionalne meje in pristojnosti. Odbor Združenih narodov za otrokove pravice je spomladi 2021 v splošni pripombi št. 25 izdal smernice za učinkovito izvajanje Konvencije ZN o otrokovih pravicah in njenih izbirnih protokolov, ki izrecno obravnavajo otrokove pravice v digitalnem okolju.

EU bo s strategijo Global Gateway⁸⁸ okrepila povezave med Evropo in svetom ter partnerskim državam pomagala odpraviti digitalni razkorak in se še bolj vključiti v globalni digitalni ekosistem.

Z združitvijo moči lahko učinkovito in uspešno obravnavamo ta globalna vprašanja ter spodbujamo evropske vrednote z določitvijo visokih varnostnih standardov ter spodbujanjem opolnomočenja otrok in njihove aktivne udeležbe v digitalnem desetletju po vsem svetu, hkrati pa prispevamo k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja.

Tak primer je boj proti spolni zlorabi otrok. V skladu s strategijo EU za učinkovitejši boj proti spolni zlorabi otrok Komisija tesno sodeluje s tehnološkimi podjetji pod okriljem internetnega foruma EU⁸⁹, prav tako sodeluje z organizacijami civilne družbe ter mednarodnimi in regionalnimi organizacijami v okviru svetovnega zavezništva WePROTECT za odpravo spolnega izkoriščanja otrok na spletu. Že več let podpira globalna prizadevanja tudi s financiranjem mreže klicnih centrov za prijave INHOPE, ki deluje v 46 državah. To delo se bo v okviru zakonodaje, predlagane s to strategijo, nadaljevalo in bi ga bilo treba pospešiti.

Komisija bo še naprej delila izkušnje, strokovno znanje in vrednote z mednarodnimi organizacijami in partnerji ter podpirala skupni pristop k digitalnim pravicam otrok po

---

⁸⁷ Na primer različni vzorniki, izdelki in storitve, ki so dostopni invalidnim otrokom.

⁸⁸ [Skupno sporočilo Strategija Global Gateway](#) (JOIN(2021) 30 final).

⁸⁹ [Internetni forum EU](#), ki ga je Evropska komisija ustanovila leta 2015, združuje predstavnike tehnoloških podjetij, držav članic EU in Komisije, da bi obravnavali zlorabo interneta v teroristične namene in okrepili boj proti spolni zlorabi otrok.

vsem svetu, na primer s spodbujanjem ustreznih tehničnih standardov, meril, opredelitev in pristopov.

Na letnem forumu za varnejši internet⁹⁰ se bo pregledalo dogajanje na mednarodni ravni, izmenjale pa se bodo tudi dobre prakse. S centri za varnejši internet se bodo okrepili obstoječi programi mentorstva in izmenjave zunaj EU, nadaljevalo pa se bo tudi mednarodno praznovanje dneva varnejšega interneta.

Prihodnji akcijski načrt za mlade v okviru zunanjega delovanja EU bo okrepil ključno vlogo mladih pri digitalnem prehodu in podpiral varna digitalna okolja, ki spodbujajo udeležbo in opolnomočenje otrok in mladih.

Komisija bo v odnosih z drugimi mednarodnimi organizacijami in partnerskimi državami spodbujala strategijo BIK+, da bi mednarodne partnerje usmerila k digitalni preobrazbi s pristopom, ki temelji na otrokovih pravicah.

7. Sklepne ugotovitve

„Naša Unija bo močnejša, če se bo bolj zgledovala [...] po naši naslednji generaciji: če bo razmišljujoča, odločna in skrbna. Če bo temeljila na vrednotah in če bo drzna v dejanjih.“⁹¹

Ob razglasitvi evropskega leta mladih je predsednica Ursula von der Leyen mlade spodbudila, naj postanejo nosilci sprememb. Strategija BIK+ jim daje besedo na digitalnem področju, obenem pa prinaša izboljšane ukrepe za njihovo digitalno blaginjo, digitalne spretnosti in znanja ter digitalno varnost.

Varno, zanesljivo in zaupanja vredno digitalno okolje je temelj EU. Komisija je v celoti zavezana podpiranju zaščite, opolnomočenja in spoštovanja otrok pri digitalni preobrazbi.

Strategija BIK+, ki je osnovana na temeljih strategije iz leta 2012, namenja posebno pozornost spletnim priložnostim in tveganjem za otroke v ranljivem položaju. Vsi otroci bodo bolj opremljeni za uspešno udeleževanje na spletu in uživanje v izkušnjah, ki bodo bolj prilagojene njihovi starosti.

V tej strategiji BIK+ se upoštevajo različna mnenja, zlasti mnenja otrok. Otroci bodo vključeni v njeno izvajanje in spremljanje. Uspeh strategije je odvisen od sodelovanja med Komisijo, državami članicami in ključnimi partnerji, kot so industrija, civilna družba in mednarodne organizacije, da se zagotovijo konkretne rešitve za boljšo in zdravo uporabo interneta za otroke in mlade.

Komisija bo vsaki dve leti spremljala izvajanje strategije, tudi skupaj z otroki, in na spletu objavila poročilo⁹².

---

⁹⁰ [Spletna stran foruma za varnejši internet.](#)

⁹¹ [Govor o stanju v Uniji 2021.](#)

⁹² Obstoječe orodje za pregled politik za boljši internet za otroke (orodje za načrtovanje BIK) bo prilagojeno strategiji BIK+.

Komisija poziva Evropski parlament in Svet, naj potrdita strategijo in sodelujeta pri njenem izvajanju. Prav tako poziva Odbor regij in Evropski ekonomsko-socialni odbor, naj spodbujata dialog z lokalnimi in regionalnimi organi, gospodarskimi in socialnimi akterji ter civilno družbo.

Naloga vsakega od nas je, da prisluhne otrokom in takoj ukrepa. Kot so izjavili Jevgenij, Lili in João za mladinsko svetovalno skupino #DigitalDecade4YOUth: *„Zdaj morajo oblikovalci politik in drugi deležniki sprejeti izziv ... [da bomo] otroci in mladi občutili, da si vsi skupaj prizadevamo za boljši in varnejši digitalni svet.“*